

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 83 0 И 037038 21 Рев
Бања Лука, 19.8.2022. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља ЈЗУ Болница З., кога заступа Д.М., адвокат из Б., против тужене С.О. из З., коју заступа В.С., адвокат из Б., ради мјеничног дуга, вриједност спора 157.013,16 КМ, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бијељини број 83 0 И 037038 20 Гж од 18.1.2021. године, на сједници одржаној 19.8.2022. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Захтјев тужене за накнаду трошкова састава одговора на ревизију, се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Зворнику број 83 0 И 037038 19 П од 12.10.2020. године, одбијен је тужбени захтјев да се обавезе тужена да тужитељу на основу мјенице без протеста број: РС ... исплати износ од 157.013,16 КМ, са законском затезном каматом од 9.2.2018. године до исплате и захтјев за накнаду трошкова поступка и обавезан је тужитељ да туженој накнади трошкове поступка у износу од 4.947,56 КМ, а одбијен је захтјев преко овог износа.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијељини број 83 0 И 037038 20 Гж од 18.1.2021. године, жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда потврђена и одбијени су захтјеви тужитеља и тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Тужитељ ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се побијана пресуда преиначи и усвоји тужбени захтјев, уз накнаду трошкова поступка или укине и предмет врати истом суду на поновно суђење.

Тужена у одговору на ревизију предлаже да се ревизија одбије и да се обавезе тужитељ да јој накнади трошкове састава одговора на ревизију у износу од 1.023,75 КМ.

Ревизија није основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи да се обавезе тужену да на основу мјенице без протеста, исплати тужитељу износ од 157.013,16 КМ, са законском затезном каматом од 9.2.2018. године до исплате и накнаду трошкова поступка.

Првостепени суд је на основу проведених доказа утврдио: да је у овој правној ствари тужитељ (тражилац извршења) покренуо извршни поступак против тужене (извршеник), на основу мјенице - као вјеродостојне исправе, да је првостепени суд рјешењем о извршењу број 83 0 И 037038 од 16.3.2018. године одредио извршење и да је поводом приговора извршеника рјешењем од 29.11.2018. године, извршни поступак преображен у парнични поступак, ради исплате мјеничног дуга; да је мјеница серијског броја: РС ... издата дана 1.2.2010. године, ради наплате мјеничног дуга који на дан 9.2.2018. године износи 157.013,16 КМ; да је предметну мјеницу издала и као трасант потписала М.Ж. и да мјеница садржи безуслован налог за плаћање који је изражен ријечима „платите за ову мјеницу“; да су као трасати у предметној мјеници означени Р.С. и тужена, али да на предметној мјеници нема потписа тужене на лицу мјенице и да се на полеђини мјенице налази име и презиме тужене, њен матични број, број личне карте и њен потпис.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио: да предметна мјеница не садржи законом прописане елементе трасиране мјеница, јер тужена својство трасата није прихватила акцептом, који би био изражен њеним потписом уз ријечи „признајем“, „примљена“, „прихваћена“ или којом другом ријечи, која то исто значи, те да би као акцепт вриједио и сам трасатов потпис на лицу мјенице (што овдје није случај, јер се потпис тужене, као трасата, налази на полеђини мјенице); да наведена мјеница не испуњава ни услове власните мјенице за коју је, према схватању тога суд, било потребно „умјесто ријечи „платите“, да стоји „платит ћу“ (чиме се овај ревизиони суд, с обзиром и на друге утврђене недостатке мјенице, овдје није бавио) и да трасант (М.Ж.) изврши акцепт, што она није учинила; те да тужена нема ни својство авалисте (мјеничног јемца), с обзиром да је за авал довољан потпис на лицу мјенице, а тужена је мјеницу потписала на наличју, па је било нужно да уз потпис буду садржане ријечи које указују да се ради о авалу, које су у конкретном случају изостале, па како предметна мјеница на којој се заснива тужбени захтјев, није ваљана одбио је тужбени захтјев тужитеља као неоснован.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда, па је жалбу тужитеља одбио и првостепену пресуду потврдио. Према становишту тога суда, неосновано се у жалби наводи, да ако је суд утврдио да тужена мјеницу није потписала као авалиста трасанта, онда је исту потписала као иносант.

Одлука другостепеног суда је заснована на закону и ревизионим наводима тужитеља није доведена у озбиљну сумњу.

Сагласно одредби члана 111. став 3. Закона о мјеници („Службени гласник Републике Српске“, број 32/01, даље: ЗМ), властитом мјеницом, њен издавалац изјавом „плаћам за ову...“, изјављује и безусловно се обавезује да ће кориснику мјенице одређени износ новца (назначен у мјеници), исплатити. Зато је издавалац властите мјенице истовремено и главни мјенични дужник. На властиту мјеницу се, у смислу одредбе члана 113. став 2. ЗМ примјењују одредбе тог закона, о трасираној мјеници. Дакле, издавалац властите мјенице, који је истовремено и трасант (члан 2. тачка 2. ЗМ), даје безусловно

обећање (унесено у мјеницу као исправу), да ће у мјеници назначени новчани (мјенични) износ платити (тачка 1. члана 111. ЗМ), на дан доспјелости.

Трасирана мјеница је мјеница, којом трасант позива трасата да исплати мјенични дуг ремитенту, односно лицу које он одреди. Да би трасирана мјеница била ваљана исправа, она мора да садржи елементе прописане чланом 3. ЗМ, а ако не садржи све елементе који се по закону сматрају битним, таква исправа не вриједи као мјеница.

Према утврђењу нижестепених судова предметна мјеница, коју је дана 1.2.2020. године издала М.Ж., као трасант, нема својство трасиране мјенице, јер тужена – која је у мјеници означена као трасат, није прихватила то својство акцептом; да не испуњава ни услове за властиту мјеницу, с обзиром да је за ту врсту мјенице било потребно, да умјесто ријечи „платите“, стоји „платит ћу“, и да је трасант извршио акцепт; те да тужена нема ни својство авалисте (мјеничног јемца), за што је довољан потпис на лицу мјенице, а како се тужена није потписала на лицу мјенице, него на наличју, за обезбјеђење исплате мјенице потребно је да стоје ријечи „гарантовано“, „авал“, „јемац“, или друге ријечи које то исто значе - које не садржи предметна мјеница. Поред наведеног, другостепени суд је у вези жалбених навода да је тужена наведену мјеницу на наличју потписала као индосант нашао, да тужена није ни индосант предметне мјенице јер се у смислу одредбе члана 14. став 1. ЗМ мора потписати на мјеници или на листу који је за њу везан (што овдје није случај) и да не испуњава ни друге услове за то својство, прописане одредбом члана 15. став 1. и члана 16. ЗМ.

Када се напријед наведено има у виду, и по оцјени овога суда, предметна мјеница нема својство властите мјенице. Властита мјеница је хартија од вриједности код које у вријеме издавања постоји ремитент и издавалац, који се код ове врсте мјенице не назива трасантом (како се у пракси ради), јер издавалац мјенице не трасира мјеницу на друго лице. Стога, ова врста мјенице не садржи ознаку трасата коју садржи предметна мјеница, под којом ознаком је на мјеници написано име тужене (као трасата). Предметна мјеница је потписана од стране издаваоца (која је означена као трасант). Међутим, за разлику од трасиране мјенице чији је један од законом прописаних елемената, и име онога који треба да плати (трасат), код властите мјенице сагласно одредби члана 111. ЗМ, нема елемента мјенице који гласи: „име оног који треба да плати (трасат)“, која ознака је један од битних елемената трасиране мјенице, садржана у члану 3. тачка 3. ЗМ. Слиједом наведеног, само у случају да је у конкретном случају издавалац мјенице означена као тужена (а није), предметна мјеница би имала својство властите мјенице.

Трасант стављањем свог потписа преузима мјеничну обавезу и први је мјенични дужник, а датим потписом у ствари изјављује да ће он сам исплатити мјенични дуг, уколико то не прихвати да учини трасат на ког је мјеница вучена (члан 11. ЗМ). Тужена је на предметној мјеници означена као трасат, што значи да је мјеница вучена на тужену, као трасата, која није прихватили (акцептирала) мјеницу. Самим уписом имена трасата у мјеници трасат није обавезан да плаћа мјеницу, већ је само позван да прихвати мјеницу. Ако трасат акцептира мјеницу власторучним потписом он тиме од позваног лица, постаје главни мјенични дужник (члан 29. став 1. ЗМ). Тиме и трасант мијења свој мјеничноправни положај и постаје први регресни дужник, а када, као у конкретном случају, трасат не акцептира мјеницу, трасант остаје први мјенични дужник.

Супротно наводима ревизије да је тужена наведену мјеницу потписала као авалиста, у ситуацији када мјеницу није потписала на лицу мјенице (како за авал

прописује одредба члана 32. став 3. ЗМ), нити је авал изражен на један од начина предвиђених у ставу 2. исте законске одредбе, и по оцјени овог суда, потпис тужене садржан на наличју предметне мјенице, сам по себи, не представља авал.

Ревидент је и у жалби истицао да је тужена предметну мјеницу потписала као индосант, што другостепени суд није прихватио основаним, о чему је у својој одлуци довољне и ваљане разлоге које као правилне прихвата и овај суд, па се указује беспотребним понављање већ датих разлога у том правцу.

Када се предње наведено има у виду, правилно су нижестепени судови судили када су тужбени захтјев, из датих разлога, одбили као неоснован. Стога, нема мјеста даљим ревизионим наводима да је предметна мјеница законита, из разлога које ревидент образлаже у ревизији.

Ни наводи ревизије којим се указује на дијаметрално супротан став у вези истих питања која су су и овдје указала спорним правним питањима (овдје поступајућег првостепеног суда) у овом и у предмету чији је број и датум је означен у ревизији, као и на одлуке овдје поступајућег другостепеног суда - означене у ревизији, са различитим ставовима у истоврсним предметима у односу на став изражен у побијаној пресуди, не могу исходити другачију одлуку у овоме спору. Ово из разлога што само у случају када се у ревизији указује да у погледу одређених спорних правних питања постоји различита пракса другостепених судова, ревизиони суд заузима став поводом таквог питања, док је код различите праксе истог другостепеног суда, усклађивање праксе у обавези тога суда.

Према изложеном побијана пресуда нема недостатака на које се указује у ревизији, а ни оних на које овај суд пази по службеној дужности, због чега је на основу одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП, ревизија тужитеља одбијена као неоснована.

Одбијен је захтјев тужене за накнаду трошкова састава одговора на ревизију, јер исти у смислу одредбе члана 387. став 1. ЗПП, не представља неопходну радњу у поступку која је утицала на одлуку по ревизији.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић